

Sakgardan çykan suratkeş

Category: Kitapcy, Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty, Sözlär

написано kitapcy | 22 января, 2025

Sakgardan çykan suratkeş SAKGARDAN ÇYKAN SURATKEŞ

Döredijilik adamlary hil-hil bolýarlar. Biri bardyr, öz sözünü aýdyp, öz ýüzüni görkezibem ýetişen däldir weli, eýýäm şöhratpazlygyň girdabyna gaýyp düşendir. Ülpetleri ol hakynda öwgüli makalalary ýazha-ýazdyrlar. Ýöne ähli zada ölçegli bolan Taňry oňa zehin däl-de, zehinjik berendigi üçin, haý-haýly makalalaryň bitirýän goşy ýokdur. Biri bardyr, bütin düýrmegi bilen döredijilige berlendir. Ol hakyky türkmenidir: agrasdyr, az sözlüdür, sadadan gelen buýsanjaňdyr. Hiç wagtda: "Ony etdim, muny beýtdim" diýmez. "Menem güýjümiň yetdiginden işlän bolup ýörün" diýer. Emma ol işlän bolýan däldir, işleýändir. Balkanabatly suratkeş Ýolmämmed Annaýew hem şeýle adamlaryň hilinden.

Ol Magtymguly (öňki Garrygala) etrabyňyň Sakgar obasynda dünýä inýär. Aga-gara düşünmänkä, aýal dogany bilen hem atadan, hem eneden mahrum bolýar. Ýetim doganlara olaryň kakasynyň inisi Nury aga hossar çykýar.

– Sakgar obasynyň edil gadymy ertekiden çykyp gelen ýaly ajaýyp keşbi bar. Niräňe seretseň, göwnüňi göterýän gözelligi. Şol gözelligi çaga gözi bilen ak kagyza geçirýärdim. Çekilýän suratlar ýöntemje bolsalar-da, olar meniňkidi. Çekýärdim, bozýardym, ýene täzedem çekýärdim... Soň-soňlar bulut-buluda, gül-güle, owlajyk-owlajyga... meňzedi gidiberdi – diýip, Ýolmämmed geçen günleri ýatlaýar.

Gözelligiň bendisi bolan ýetginjek Garrygaladaky internat bilen hoşlaşyp, Aşgabada sary ugraýar. Çeperçilik uçilişesine okuwa girýär. Onuň zehininiň kämilleşmeginde G.Mämiýewa, A.Çaryýew, meşhur suratkeş A.Hajyýew uly aladalary edýärler. Uçilişede okuwçylaryň žiwopis, skulptura, grafika, teatr bezegleri boýunça ýerine ýetiren işleriniň, eskizleriniň sergileri ýygy-ýygydan guralardy. Ýolmämmed 3-nji kursda

okaýarka sergä "Sumbaryň nary" diýen işi bilen gatnaşdy. Dync alyş döwründe dörän kartina ony synlanlarda oňat täsir galdyrdy. Mugallymlaryň maslahaty boýunça ol şol temany diplom işi edip aldy. Onuň "Nar ýygymy" diýen işi ýokary baha mynasyp bolupdy.

Çeperçilik uçilişesini tamamlandan soň, ony şol wagtky Krasnowodsk raýonynyň Oglanly şäherçesindäki mekdebe surat mugallymy edil işe iberýärler. Ol ýerde ýaş hudožnik oba adamlarynyň durmuşyndan söhbet açýan eserleriň birnäçesini döredýär. Soňra ol goşun gullugyna çagyrylýar.

Biz onuň ussahanasynda otyrys. Kartinalar dört diwary-da tutup durlar. Suratkeşden ses-üýn çykanok. Belki-de bu onuň maňa kartinalary içgin synlamaga, oýlanmaga maý berdigidir.

"Garrygala söweşi" diýlip at goýlan kartina XIX asyrdan bolup geçen ganly wakany beýan edýär. Gökleňleriň, ýomutlaryň, tekeleriň edermen ýigitleri meşhur Nurberdi hanyň ýolbaşçylygynda "demi daşy eredýän" agyr goşunly duşmanyň merkini beripdiler. Jüpüne düşen reňkleriň sazlaşygy, berk kompozision gurluş şol gowgalt döwri göz önünde janlandyrýar, şu günleriň gadyryny bilmäge çagyryýar.

Ýolmämmed Annaýewiň döreden eserleriniň içinde dini temadan söhbet açýanlary agdyklyk edýär.

– Uzak ýyllaryň dowamynda dine ýigrenç bilen garalmagy netijesinde öwezini hiç zat bilen dolup bolmajak hata goýberildi. SSSR döwründe bize hemişe: "Din adamy göwnüçökgünlige iterýär" diýip öwrettiler. Güp ynandyk. Türkmen halky Garaşsyz, erkin döwletli boldy. Halk "dini galyndylar" diýen kemsitme däl-de, dinu ajaýyplyklara dolanyp geldi. Meniň pikirimçe-hä, ol gözellige, ruhy päklige, berlen ömrüň manysy hakynda çuňňur pikir ýöretmäge itergi berýär. Ol soňky ýyllarda edil magnit ýaly özüne çekýär. Etsem-petsemlerim ep-esli bar. Saglyk bolup dursa, assa-ýuwaş gymyldabereris – diýip, suratkeş aýtdy.

1988-nji ýylda Türkmenistanyň Suratkeşler bileleşigine agzalyga göterilen Ýolmämmed Annaýew soňky ýyllarda "Sakgar obasy", "Balkan daglary", "Näme üçin?"; "Şywan baba", "Awtoportret"... ýaly kämil eserleri döretdi. Şeýle-de,

balkanabatly suratkeşler A.Hydyrow bilen welaýat merkezinde bilelikdäki sergilerini gurady. Ol Balkanabatda birnäçe gezek özbaşdak sergileri gurady. Tomaşaçylar ýazgylar kitabynda suratkeşiň adyna minnetdarlyk sözlerini uly höwes bilen ýazýarlar. Ýolmämmet Annaýewiň sungat döredijiligi öwrenilmäge we giňden tanadylmaga mynasyp. Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty